

IN MEMORIAM

seersant Mateusz Sitek

Foto ja nimi avaldati 07.06.2024 Mateusz Sitek perekonna loal

Võimalikud edasised arengud

Valgevene-Poola piiril piiriturvalisuse ülesandeid täitnud ja ebaseadusliku sissereändja poolt 28.05.2024 rindkerre pussitatud Poola sõduri surm tekitas Poolas poliitilise skandaali. Poola peaminister külastas tõenäoliselt skandaali leevendamiseks reedel 07.06.2024 Poola relvajõudude väeosasid, kelle ülesandeks on Poola piirivalve tugevdamine Valgevene-Poola piiril. Tundub, et hetkel on kõige suuremateks süüdlasteks kujunenud hoopis prokuratuur ja Poola sõjaväepolitsei tegevus, kes vahistas väidetava ülemäärase jõu kasutamise eest 3 Poola sõdurit, kes märtsi ja aprilli vahetusel Poola-Valgevene piiril, Dubicze Cerkiewne linna lähedal, tulistasid hoiatuslaske üle piiri tungivate ebaseaduslike sissereändajate suunas. Kinnipeetud kahele sõdurile esitas prokuratuur hiljem süüdistuse oma volituste ületamises ja inimelude ohustamises.

Juhtum kirjeldus: Valgevene-Poola piirist läbitungivate ebaseaduslike sissereändajate peatamiseks tegid Varssavi 1. Soomusbrigaadi sõdurid esmalt hoiuslaske õhku ja seejärel tulistasid nad enesekaitseks hoiatuslaske maasse. Kokku tulistati 43 hoiatuslasku, millest osa rikošoteerus. Kui olukord saadi piirilõigus kontrolli alla, sekkus Poola piirivalve ja teavitas juhtunust sõjaväepolitseid, kes pidasid hoiatuslaske teinud sõdurid kinni.

Kokkuvõttes näitavad Poolas hukkunud sõduri ja vahistatud sõdurite juhtumid, kui oluline on kaalutleda otsuseid rakendada välispiiri tugevdamiseks üksusi Eestis või lähedades neid välismaale, mille orgaaniline väljaõpe ei sisalda piirihaldamisega seotud väljaõpet, kelle väljaõpe sisaldab enesekaitseks hoopis kineetilisemaid jõukasutuse reegleid. Tõsiseks probleemiks võib olla ebamäärane õiguslik alus tegutsemiseks ja enesekaitseks, kui meie vastas on sõjategevuse piirkonnast massiliselt saabuvad agressiivsed sissereändajad. Erinevad arusaamad ja reeglid jõu kasutamise õigusest (ettevalmistamata õiguslikud alused ja jõukasutuse reeglid) või puudulik ühisoperatsiooni eelne väljaõpe, võib tekitada hoopis õiguslike probleeme oma tööd piiriturvalisuse tagamiseks nimel hästi teinud piirivalvuritele, politseinikele, abipolitseinikele, kaitseväelastele ja kaitsejõududele.

1. Warszawska Brygada Pancerna

Varssavi 1. Soomusbrigaad avaldas, et hukkunud sõduri perekonna teatel, toimub hüvastijätt Valgevene-Poola piiril pussitamise tagajärjel hukkunud 21.aastase sõduriga kolmapäeval, **12. juunil 2024** kell 11:00 Püha Anna kirikus Nowy Lubielis.

Varssavi 1.Soomusbrigaadi teatel ülendati reamees Mateusz Sitek asepeaminister, riigikaitseminister Władysław Kosiniak-Kamyszi otsusel postuumselt Poola armee seersandiks ja autasustati Teenete Eest Riigikaitsele kuldmedaliga.

Poola Relvajõudude kindralstaabi avaldus

Poola Relvajõudude kindralstaap teatas kurbusega, et 6. juuni 2024 pärastlõunal suri pussitamise tagajärjel Varssavis Sõjaväemeditsiini Instituudis Poola relvajõudude, Varssavi 1.Soomusbrigaadi reamees Mateusz Sitek, kes täites oma kohust, sai raskelt vigastada Valgevene-Poola piiril. Vaatamata Valgevene piiril bandiitide rünnaku piirkonnas antud abile ja arstide pingutustele ei õnnestunud tema elu päästa. Hukkunud sõduri lähedastele osutati tuge ja psühholoogilist abi. Täiendavat abi, nii psühholoogilist kui ka organisatsioonilist, jätkatakse sõltuvalt pere soovist. Mateusz, meie teenistusvend, sa täitsid oma vandetöötuse! Puhka rahus!

Poola justiitsminister kutsus 07.06.2024 välja sõjaliste asjade peaprokuröri asetäitja, prokurör Tomasz Janeczki. Arupärimine käsitles Poola relvajõudude sõjaväepolitsei poolt vahistatud sõdureid, kes Valgevene-Poola piiril lasid teenistusrelvadest hoiatuslaske ebaseaduslike sissereändajate tagasi tõrjumiseks.

Poola riigikaitseminister Władysław Kosiniak-Kamysz ütles, et ründavate migrantide pihta hoiatuslaske tulistavate sõdurite kinnipidamine on vastuvõetamatu ja see oli Sõjaväepolitsei liigne innukus. Küsimusele, mille poolest see juhtum teistest erines, sest riigikaitseministeeriumi andmetel tulistasid sõjaväelased ainuüksi maikuu hoiatuslaske üle 700 korra, et otsus olevat tehtud kohalikul tasandil ja prokuratori edastas materjalid sõjaväepolitsei.

Poola peaminister Donald Tusk väeosades

Poola peaminister Donald Tusk külastas 07.06.2024 julgeoleku eest piiril otseselt vastutavaid väeosasid. Peaminister Donald Tusk teatas, et järgmisel nädalal konsulteerib ta sõjaväelastega, et selgitada nende ootusi seoses seaduse muudatustega ja õiguspraktikaga ning vajadusega muuta regulatsioone, et tavasõdurid saaksid täita oma ülesannet tundes täielikuku riigi toetust.

Peaminister Donald Tusk teatas varem, et otsustas justiitsministri palvel vabastada ametist peaprokuröri asetäitja sõjaväe küsimuste alal Tomasz Janeczki ja vastav ettepanek esitati Poola presidendile.

Poola presidendi avaldus

Poola president Andrzej Duda ütles oma avalduses, et Sõjaväepolitsei meetmed piiril sõdurite vastu olid drastilised, tekitades külmavärinat, sõjaväepolitsei tegevuse meetodeid ja põhjustades tuleb üksikasjalikult selgitada. Lisaks ütles president Duda, et piirivalveametnike toetavate sõdurite tegutsemise võimaluste regulatsiooni on vaja muuta. President rõhutas, et otsustas kutsuda esmaspäevaks 10.06.2024 kokku riikliku julgeolekunõukogu, et arutada antud küsimusi, sealhulgas seda lahendavat presidendi eelnõu.